

Sygn. akt III Nsm 253/19

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Anna Podubińska

Protokolant sekr.sądowy Marlena Borodziuk

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2020 r. w Szczytnie

na rozprawie sprawy z urzędu

z udziałem Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Szczytnie

przy udziale D. S., Z. S.,

E. N. (1) i A. N.

o pozbawienie władzy rodzicielskiej D. S. i Z. S. nad małoletnim F. S. (1) i umieszczenie w rodzinie zastępczej

postanawia:

I. pozbawić D. S. i Z. S. władzy rodzicielskiej nad małoletnim F. S. (1) ur. (...) w K.;

II. umieścić małoletniego F. S. (1) w rodzinie zastępczej u E. N. (1) i A. N. zam. (...) gmina D.;

III. zwolnić uczestników postępowania od kosztów sądowych za I instancję.

Sygn. akt III Nsm 253/19

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2019 r., Sąd Rejonowy w Szczytnie z urzędu wszczął postępowanie w przedmiocie pozbawienia D. S. władzy rodzicielskiej nad małoletnim F. S. (2) i umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej. Przyczyną wszczęcia postępowania było zawiadomienie z (...) w W., iż w dniu 26 sierpnia 2019 roku małoletni pozostający pod opieką matki i Z. S. w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie został odebrany z rodziny i umieszczony w szpitalu z uwagi na nadużywanie alkoholu przez rodziców i zaniedbanie dziecka. W dniu 6 września 2019 roku Sąd Rejonowy w Szczytnie wszczął takie postępowanie także w odniesieniu do Z. S., który w dniu 2 września 2019 roku uznał ojcostwo małoletniego.

Uczestnicy postępowania D. S. i Z. S. działając poprzez pełnomocnika wnieśli o ograniczenie im władzy rodzicielskiej nad małoletnim poprzez ustanowienie nadzoru kuratora nad jej wykonywaniem, ewentualnie w przypadku orzeczenia o umieszczeniu małoletniego w rodzinie zastępczej, umieszczenie go w rodzinie ustanowionej w osobie E. S. (1) – córki uczestnika. Wskazali, że nie negują, że doszło do pewnych zdarzeń, ale zajście w sierpniu miało inne przyczyny, uczestnicy nie słyszeli pukania do drzwi nie z powodu upojenia alkoholowego, a dlatego, że spali w chwili przybycia pracowników socjalnych i policji, a zamknięty na drzwi pokój, w którym przebywali jest oddalony od drzwi wejściowych od budynku dość znacznie, oddzielony schodami, kilkoma drzwiami i na innym piętrze. Wskazał, że uczestniczki zgłosiła się na leczenie odwykowe stacjonarne, a uczestnik podjął terapię odwykową w poradni.

E. S. (1) nie wyraziła zgody na pełnienie funkcji rodziny zastępczej dla małoletniego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletni F. S. (1) urodził się w dniu (...) w K. w porodzie domowym z nieformalnego związku uczestników D. S. i Z. S.. Ojciec małoletniego uznał ojcostwa przed kierownikiem USC w dniu 2 września 2019 roku w toku niniejszego postępowania i jednocześnie wówczas nadano małoletniemu nazwisko S. w miejsce dotychczasowego nazwiska matki.

Małoletni jest piątym dzieckiem uczestniczki. W stosunku do starszych dzieci odebrano jej władzę rodzicielską, dzieci były umieszczone w pieczy zastępczej w związku z nadużywaniem alkoholu i zaniedbaniami rodzicielskimi.

(dowód: odpis zupełny aktu urodzenia k. 19, kserokopia odpisu zupełnego K 22, bezsporne)

W dniu 6 czerwca 2019 roku w godzinach porannych KPP w S. została zawiadomiona przez uczestnika, że uczestniczka będąca wówczas w 8 miesiącu ciąży o północy wyszła z domu, nie wróciła do rana i nie ma z nią kontaktu. Policja po przybycia na miejsce zastała uczestniczkę przed domem, poinformowała, że po awanturze w nocy podczas wspólnego spożywania alkoholu ze Z. S. wyszła z domu i spała w szopce. Tego samego dnia około 17.00 uczestniczka zadzwoniła na policję i zgłosiła, że będący w stanie upojenia alkoholowego konkubent wyrzucił ją z Domu, przebywa u sąsiadów, jest w 8 miesiącu ciąży i boli ją brzuch, bowiem w trakcie awantury Z. S. uderzył ją w brzuch. Policja podjęła interwencję, zastała uczestnika w stanie nietrzeźwości, ten wskazał, że to uczestniczka wszczęła awanturę, rzucała w niego przedmiotami i sama wyszła z domu. Uczestniczkę z uwagi na zgłaszane dolegliwości odwieziono do szpitala, tam stwierdzono stan upojenia alkoholowego – 2 promile we krwi oraz stan po pobiciu. Uczestniczka wypisała się na własne żądanie ze szpitala po 2 dniach wbrew zaleceniom lekarskim.

W dniu 22 czerwca 2019 roku około godziny 14.00 uczestniczka wezwała policję zgłaszając, że została pobita i wyrzucona z domu przez uczestnika. Policja po przybyciu stwierdziła, że D. S. znajduje się pod znacznym wpływem alkoholu- ponad 1,7 promila, nie posiada obrażeń ciała, podczas wspólnego spożywania alkoholu doszło do kłótni i szarpaniny ze uczestnikiem, jej powodem miał być fakt spożywania alkoholu przez uczestniczkę. W trakcie awantury została uderzona w twarz. Wezwany na miejsce zespół ratownictwa medycznego nie stwierdził potrzeby hospitalizacji, czy badań. W tym samym czasie poddano badaniu na zawartość alkoholu także Z. S., badanie wykazało zbliżoną zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu.

W tym też czasie przebywająca w Domu Dziecka w S. córka uczestniczki, w stosunku do której uczestniczka została pozbawiona władzy rodzicielskiej, zgłaszała pedagogowi w Domu Dziecka, że jej matka będąca w ciąży w czasie, gdy dochodzi między nimi do kontaktów cały czas pali, a także wielokrotnie znajduje się w stanie upojenia alkoholowego. Pedagog przekazała te informacje pracownikom socjalnym z GOPS w W..

/ akta PR Ds. 1186.2019 – raporty działania policji – k 5-15, notatki sporządzane przez pracownika socjalnego K 21-23, dokumentacja medyczna K 26-27, notatki urzędowe z interwencji K 29, 36, 44, 45, protokoły nadania trzeźwości K 30-31

Na początku lipca 2019 roku GOPS w W. zawiadomił tutejszy Sąd o możliwym zagrożeniu życia i zdrowia nienarodzonego dziecka przez uczestniczkę poprzez codzienne spożywanie alkoholu w dużych dawkach przez ciężarną.

/ zawiadomienie w aktach Nmo 124/19 /

W ostatnim miesiącu ciąży oraz w okresie po narodzinach małoletniego F. pracownicy socjalni oraz przydzielony rodzinie od 29.07.2019 roku asystent kontrolowali sytuację tak uczestniczki, jak małoletniego i nie stwierdzali niepokojących sytuacji, w szczególności, by uczestniczka znajdowała się pod wpływem alkoholu, choć wielokrotnie nie otwierano im drzwi podczas wizyt. Stan małoletniego był dobry. Był karmiony piersią.

Około 20 sierpnia 2019 roku został zawiadomiony telefonicznie, iż uczestniczka uciekła z małoletnim do W., wobec czego w dniu 26 sierpnia 2019 roku pracownik socjalny wraz z asystentem rodziny udały się, by skontrolować sytuację. Uczestnicy postępowania nie otworzyli im drzwi, a ponieważ zdarzyło się to już kilka dni temu, zaś córka uczestnika informowała, że są oni w domu, wezwano policję. Po bezskutecznych próbach spowodowania otwarcia drzwi, policja dostrzegłszy otwarte na piętrze okno do mieszkania weszła w ten sposób. Zastali uczestników śpiących, pod wpływem alkoholu, w pomieszczeniach znajdowały się puszki i butelki po alkoholu. Małoletni F. leżał w łóżeczku, był spokojny. W domu nie było mleka zastępczego, był karmiony piersią przez uczestniczkę znajdującą się pod wpływem alkoholu. Za zgodą uczestniczki został zabrany przez pracownika socjalnego i umieszczony tymczasowo w Szpitalu w S..

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 27 sierpnia 2019 roku małoletni F. został umieszczony w rodzinie zastępczej u małżonków E. i A. N. i do chwili obecnej przebywa pod ich opieką.

/ zeznania świadka J. D. K 3, M. B. K 74).

Po umieszczeniu małoletniego w rodzinie zastępczej asystent rodziny kontynuował pracę z uczestnikami, nie przynosiło to efektów, uczestnik zgłaszał, że uczestniczka wychodzi z domu i nie wraca, ma gdzieś spożywać alkohol, wyrażał się o niej wulgarnie.

/ zeznania M. B. K 74-75, pismo (...) W. K 54-55, notatka służbowa asystenta rodziny K 90 /.

D. S. od dnia 28.10.2019 roku zgłosiła się do WZLP w O. na terapię w związku z uzależnieniem od alkoholu. Odbyła ją w całości w okresie do 6.12.2019 roku. Po opuszczeniu szpitala nie podjęła terapii ze specjalistą od uzależnień.

Uczestnik zgłosił się do Przychodni (...) w S.. Pierwsze spotkanie odbył 2.10.2019 roku i w terminie do 17.12.2019 roku był na 11 spotkaniach. Terapia odbywa się standardowo w cyklu 2 spotkania w tygodniu.

/ karta informacyjna leczenia szpitalnego K 79, karta zajęć pacjenta K 80-83).

Zostały ustalone przez PCPR kontakty uczestników z małoletnim na terenie PCPR co 3 tygodnie. Ponadto uczestnicy mogli kontaktować się telefonicznie z rodziną zastępczą.

Kontakty telefoniczne odbywały się raz w tygodniu, były bardzo lapidarne, dzwoniła D. S., ograniczały się do pytania, czy u dziecka wszystko w porządku.

W okresie od 9 września 2019 roku do dnia 18.12.2019 roku odbyło się 5 spotkań osobistych. Uczestnik był na wszystkich spotkaniach, uczestniczka na część nie przybyła, bowiem była w szpitalu na terapii. Uczestnicy nie przynosili na spotkania żadnych produktów koniecznych do pełnienia opieki nad dzieckiem. Przynosili drobne prezenty nieadekwatne do wieku dziecka, np. bombkę świąteczną tu przed świętami.

Uczestnicy nie dowiadywali się, jak przebiega rozwój dziecka, jakie są jego potrzeby, ewentualne problemy zdrowotne.

W dniu 18.11.2019 roku uczestnik stawiał się na ustalone spotkanie sam, znajdował się pod wpływem alkoholu, pracownicy PCPR oraz E. N. (1)- rodzina zastępcza- wyczuli od uczestnika wyraźną won alkoholu. Uczestnik początkowo negował, by pił, ostatecznie przyznał się jedynie do wypicia piw poprzedniego dnia. Spotkanie nie było kontynuowane.

/ pismo PCPR K 77, wyjaśnienia E. N. (1) K 84v /.

Kolejne spotkanie z małoletnim było wyznaczone na 30.12.2019 roku, jednak uczestnicy odwołali je twierdząc, że są przeziębieni.

Na początku stycznia 2020 roku pracownik socjalny został zawiadomiony przez pedagoga z DD w S., iż córka uczestniczki poinformowała ją o kontakcie jaki odbyła z matką za pośrednictwem wideokamery w trakcie Świąt Bożego

Narodzenia. Zawiadomiła, że z zachowania tak uczestniczki, jak uczestnika jakie obserwowała podczas transmisji wywnioskowała, że oboje znajdowali się pod wpływem alkoholu.

W chwili umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej jego stan zdrowia był dobry, natomiast wykazywał niedowagę. Przez pierwsze tygodnie widać było postępy w rozwoju małoletniego. W okresie pobytu dziecka w rodzinie zaczęły się u chłopca pojawiać symptomy FAS- małogłowie, zaburzenia w rozwoju motorycznym, chłopiec przestał unosić głowę, a od 4 miesiąca życia zaczęły występować pierwsze symptomy Zespołu Westa- ataki epileptyczne w postaci napadów zgięciowych. Rodzina zastępcza rozpoczęła aktualnie diagnostykę F. w kierunku obu schorzeń.

/ notatki urzędowe, pismo PCPR, GOPS K 89-93, zeznania E. N. K 94, 39 /

W przeszłości w latach 2017, 2018 w stosunku do uczestnika była prowadzona procedura Niebieskiej Karty, dotyczyło to zachowań wymienionego w stosunku do byłej żony.

/ informacje w karcie oceny sytuacji dziecka K 60, zeznania E. S. K 75 /

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie istnieją pełne podstawy do przyjęcia, że obecnie dobro małoletniego F. S. (1) jest zagrożone przez postawę obojga rodziców.

Artykuł 111 § 1 k.r.o. stanowi, że jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka, sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być orzeczone także w stosunku do jednego z rodziców. Z artykułu 109 § 1 i § 2 pkt 3 k.r.o. wynika natomiast, że o ile dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia, m.in. może zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej. Przepis ów normuje instytucję ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Zarówno pozbawienie władzy rodzicielskiej, jak i jej ograniczenie, stanowi środek ingerencji w sferę wykonywania władzy rodzicielskiej spowodowany koniecznością ochrony dobra małoletnich dzieci. W orzecznictwie stwierdzono, że „dokonując wykładni przepisu art. 111 § 1 k.r.o., trzeba mieć na uwadze, że do pozbawienia władzy rodzicielskiej upoważniają sąd tylko takie zaniedbania obowiązków względem dziecka, które mogą być ocenione jako rażące. Muszą to być poważne zaniedbania bądź zaniedbania o mniejszej wadze, które nabierają cech niepoprawności i uporczywości. W przepisie art. 111 § 1 k.r.o. chodzi o zaniedbania rodziców, które cechuje uporczywość, niepoprawność i nasilenie złej woli. Zaniedbania o mniejszym ciężarze, nieosiągające takich cech, uzasadniają jedynie wydanie odpowiednich zarządzeń przewidzianych w art. 109 k.r.o. Pozbawienie władzy rodzicielskiej to najsurowszy środek ingerencji sądu, który można zastosować dopiero wówczas, gdy stosowane dotychczas łagodniejsze środki okazały się nieskuteczne lub gdy w okolicznościach danego wypadku jest oczywiste, że stosowanie łagodniejszych środków jest niecelowe” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1997 r., III CKN 122/97, LEX nr 1402785).

W niniejszej sprawie zaniedbania uczestników D. S. i Z. S. są tak rażące i uporczywe, że uzasadnia to pozbawienie ich obojga władzy rodzicielskiej nad małoletnim F. S. (1).

Wymienieni oboje są uzależnieni od alkoholu. Informacje, jakie dotarły do Sądu jeszcze w okresie, gdy uczestniczka była w ciąży, jak również te zebrane wówczas przez inne organy, a pozyskane przez Sąd w sposób jednoznaczny świadczą, że uczestniczka będąc w ciąży cały czas spożywała alkohol i to w znacznych ilościach. Dwukrotnie wykonane w tamtym okresie badania uczestniczki będącej w 8 miesiącu ciąży wykazały każdorazowo wynik zbliżony do 2 promili. Jednocześnie uczestniczka nie piła sama, a w towarzystwie Z. S., który znajdował się w stanie podobnego nasilenia stężenia alkoholu.

Zatem już w okresie ciąży oboje podejmowali działania, które jak powszechnie wiadomo są wysoce szkodliwe dla nienarodzonego dziecka i mogą skutkować bardzo poważnymi problemami zdrowotnymi w przyszłości.

Jednocześnie jak wskazują interwencje policji, pobyty w szpitalu pomiędzy rodzicami dziecka dochodziło w tamtym okresie do awantur, kłótni, pewnych form wzajemnej przemocy. Wprawdzie przeprowadzone przez Prokuraturę Rejonową w S. postępowanie nie wykazało, by doszło do popełnienia przestępstwa, jednak powyższe świadczy jednoznacznie, iż uczestnicy tworzą bardzo niestabilny emocjonalnie związek, stanowiący niekorzystne środowisko dla małego dziecka.

Po narodzinach małoletniego wprawdzie nie stwierdzono wyraźnych zaniedbań w higienie dziecka, jednakże stan, jaki zastano podczas interwencji podjętej w dniu 26.08.2019 roku wskazuje jednoznacznie, iż oboje uczestnicy cały czas nadużywali alkoholu i nie tylko pełnili pieczę na 5 tygodniowym dzieckiem będąc pod wpływem alkoholu, to D. S. w tym czasie karmiła dziecko piersią pomimo upojenia alkoholowego. Warto tu nadmienić, że w tym czasie już od miesiąca rodzina miała przydzielonego asystenta rodziny, co w żaden sposób nie powstrzymało obojga od picia.

Także fakt umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej nie zmienił znacząco sytuacji. Z informacji tak asystenta rodziny, M. B. (2), PCPR wynika, że Z. S. nadal nadużywał alkoholu, a co więcej w stanie po jego spożyciu podejmował kontakty z różnymi instytucjami – czy to w związku z jego relacją z uczestniczką, czy to w związku z małoletnim. Zgłaszał także, że uczestniczka ma nadal nadużywać alkoholu.

Informacje, jakie wpłynęły do Sądu w styczniu 2020 roku, w szczególności pochodzące od córki uczestniczki przebywającej w domu dziecka, która wielokrotnie, jak wynika z notatek służbowych, także w okresie ciąży D. S., zgłaszała personelowi domu dziecka, że jest zaniepokojona zachowaniem matki, która pije i pali w czasie ciąży, a obecnie zgłosiła, że w okresie Świąt Bożego Narodzenia obserwowała zachowanie tak uczestnika, jak uczestniczki, które jej zdaniem wskazywało, że są pod wpływem alkoholu, świadczą, że terapie, które uczestnicy rozpoczęli nie przynoszą efektów, nadal oboje nadużywają alkoholu. Zachowują się tak mimo toczącego się postępowania oraz podjętych przez sąd, ale i pracowników opieki społecznej bezpośrednio w stosunku do nich działań.

Wszystkie powyższe okoliczności świadczą, że stan uzależnienia obojga uczestników od alkoholu jest intensywny, trwa od wielu lat, zaś ich aktywność, która ma wskazywać, że podjęli działania, by zwalczyć problem alkoholowy są nieefektywne, a w odniesieniu do Z. S. także pozorne, ten bowiem na potrzeby postępowania przedstawia potwierdzenie, że uczestniczy w spotkaniach w ramach terapii (przy czym są to szczątkowe spotkania spośród tych, które w takim okresie powinny się odbyć), a jednocześnie spożywa alkohol, co więcej pod jego wpływem stawia się na ustalony kontakt z małoletnim, kontakt, który ma miejsce 1 na 3 tygodnie i jest ustalony ze znacznym wyprzedzeniem w terminie od dawna znanym uczestnikowi. W przypadku D. S. należy podkreślić, że stan jej uzależnienia od alkoholu to proces wieloletni, który w przeszłości doprowadził, że jest pozbawiona władzy rodzicielskiej nad 4 starszych dzieci. Żadne z nich obecnie nie rokuje, by zaprzestało spożywania alkoholu i by mogło stanowić wsparcie dla drugiego z rodziców w ewentualnym procesie trzeźwienia, wręcz przeciwnie- dokumentacja ich zachowań wskazuje, że oboje prowadzą do wzajemnej degradacji i pogłębiają swoje nieprawidłowe działania, w szczególności ciągłe i bardzo intensywne nadużywanie alkoholu.

Koniecznym jest podkreślenie, że kontakty uczestników z małoletnim i zainteresowanie jego stanem, rozwojem są bardzo nikłe, powierzchowne. E. N. (1) podała, że tak podczas rozmów telefonicznych, jak osobistych spotkań nie pytają jej o nic, co dotyczy małoletniego, jego rozwoju psychoruchowego, stanu zdrowia, na kontakty przychodzą nieprzygotowani- nie mają przygotowanych produktów higienicznych, nic do picia, ani jedzenia dla dziecka.

Natomiast trzeba podkreślić, że u małoletniego zaczynają się pojawiać objawy schorzeń, które to w znaczącej liczbie przypadków są efektem nadużywania alkoholu przez kobietę w ciąży, pojawiają się zaburzenia w rozwoju psychomotorycznym dziecka, w związku z czym obecnie wymaga on intensywnej opieki medycznej, diagnostyki, konsultacji z lekarzami, ale i codziennej rehabilitacji ruchowej w domu. Jest to niewątpliwie duże wyzwanie, wymagające cierpliwości i wielu poświęceń, znajomości potrzeb dziecka, którymi uczestnicy nie wykazują większego zainteresowania.

Powyższe działania i zaniedbania uzasadniają w odniesieniu do obojga decyzję Sądu o pozbawieniu ich władzy rodzicielskiej. Zaniedbania uczestników wobec małoletniego są rażące i uporczywe, w związku z czym dobro dziecka przemawia za pozbawieniem ich władzy rodzicielskiej. Zastosowanie innych, łagodniejszych środków byłoby obecnie niecelowe, te bowiem także w toku postępowania, ale stosowane także przed jego rozpoczęciem przez GOPS w W. nie przyniosły żadnych wymiernych efektów. Mimo świadomości obserwacji ich zachowania przez pracowników społecznych nadal nadużywali alkoholu, nie realizowali założeń planu opracowanego przez przydzielonego im asystenta rodziny. To, jak uczestnicy nadużywają alkoholu (częstotliwość oraz stopień upojenia, jaki wówczas osiągają) w zestawieniu z wiekiem, szczególnymi potrzebami małoletniego, zagrożeniem dla dobra dziecka, jakie wynika z tak rażącego nadużywania alkoholu przez rodziców powoduje, że jedyną decyzją konieczną dla dobra małoletniego jest pozbawienie obojga władzy rodzicielskiej, nie posiadają umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a ich zachowanie wyklucza przyjęcie pozytywnych rokowań na przyszłość.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt I sentencji postanowienia.

W pkt II orzeczono o umieszczeniu małoletniego F. S. (1) w rodzinie zastępczej u E. i A. N., którzy są przeszkoloną rodziną zastępczą, która ma odpowiednie warunki mieszkaniowe, materialne i rodzinne, aby podjąć opiekę nad dzieckiem w wieku F. S. (1), także z uwzględnieniem jego szczególnych potrzeb. Świadczy też o tym fakt, że niezwłocznie E. N. (1) wychwytuje pojawiające się problemy zdrowotne małoletniego, jest na nie wyczulona, prawidłowo reaguje i niezwłocznie konsultuje medycznie i rehabilitacyjnie.

Za umieszczeniem małoletniego F. S. (1) w rodzinie zastępczej przemawia przebieg dotychczasowego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej u państwa N. w trybie zabezpieczenia, a w szczególności praca nad jego rozwojem adekwatnym do wieku, reagowania na pojawiające się problemy zdrowotne, analiza stanu jego zdrowia, zaspokojenie potrzeb bezpieczeństwa i przynależności.

W pkt III Sąd zwolnił uczestników postępowania od kosztów sądowych za pierwszą instancję. Podstawę prawną rozstrzygnięcia w tym przedmiocie stanowi art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2016.623 z dnia 2016.05.05).